

Αθήνα, 16 Μαΐου 2011

Προς: Τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης,
κ. Ι. Ραγκούση

Θέμα: «Επιστολή διαμαρτυρίας για την αλλοίωση του ορεινού χαρακτήρα της Ελλάδας, από τη διοικητική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη»

Η Ελλάδα είναι μία κατ' εξοχήν ορεινή χώρα. Με βάση την Ε.Σ.Υ.Ε (τώρα ΕΛ.ΣΤΑΤ), το σύνολο των ορεινών και ημιορεινών Δημοτικών και Κοινοτικών διαμερισμάτων της Ελλάδας αποτελούσε το 61,6%, ενώ η έκταση που καταλάμβαναν έφτανε το 71,3% της συνολικής έκτασης της χώρας (1991)¹. Σύμφωνα με τα κριτήρια της Ε.Ε.², η ορεινότητα της Ελλάδας είναι ακόμη πιο έντονη: οι ορεινοί Δήμοι της Ελλάδας αντιστοιχούν στο 77,9% του συνόλου, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται την τριάδα των πιο ορεινών χωρών της Ευρώπης των 27 (72% το ποσοστό των ορεινών της εκτάσεων), μαζί με την Αυστρία και τη Σλοβενία³.

Κι όμως. Μετά την εφαρμογή του Καλλικράτη, σε μια από τις ορεινότερες χώρες της Ευρώπης, το ποσοστό των ορεινών Δήμων αγγίζει πια μόλις το 9,5% (!). Εναντία στη λογική και την πραγματικότητα, πολλοί νέοι Δήμοι, που δημιουργήθηκαν από συνένωση ορεινών Δήμων, δεν είναι πλέον ορεινοί. Ολόκληροι Νομοί με κυρίαρχο στοιχείο τους ορεινούς όγκους δεν έχουν πια ούτε έναν ορεινό Δήμο. Με ποια λογική οι 11 από τους 12 πρώην Νομούς της Κεντρικής, Ανατολικής Μακεδονίας και της Θράκης δεν έχουν ούτε έναν ορεινό Δήμο; Μήπως ο Όλυμπος, ο Κίσσαβος, τα Πιέρια, η Ροδόπη, το Παγγαίο, η Γκιώνα, τα Βαρδούσια, ο Χελμός έπαψαν να είναι βουνά; Ποιός μπορούσε να φανταστεί ότι το Καρπενήσι και τα Καλάβρυτα δεν

¹ Ε.Σ.Υ.Ε. Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως, Αθήνα, 1995.

² NORDREGIO Report, 2004: *Mountain areas in Europe* και

EEA Report 2010: *Europe's ecological backbone: recognizing the true value of our mountains*

³ Οι διαφορές μεταξύ των ποσοστών, στα στοιχεία που δίνει η Ε.Σ.Υ.Ε και η Ε.Ε., οφείλονται σε μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τον χαρακτηρισμό των ορεινών περιοχών.

αποτελούν ορεινούς Δήμους; Αλλά και στο νησιωτικό χάρτη, πως εξαφανίσθηκαν, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, οι ορεινοί Δήμοι; Μήπως το Φεγγάρι της Σαμοθράκης, ο Αίνος της Κεφαλονιάς, ο Κέρκης της Σάμου έπαψαν κι αυτά να είναι βουνά;

Τα παραδείγματα (και ο παραλογισμός) αφθονούν...

Η αλλοίωση της πραγματικότητας μέσα από μία διοικητική μεταρρύθμιση δεν είναι ένα απλό, τεχνικό θέμα. Θα έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις, κάποιες ίσως όχι ακόμη ορατές.

- Η ορεινότητα δεν είναι μόνο γεωγραφία, είναι πολιτισμός. Είναι, πρώτα απ' όλα, ταυτότητα και συνείδηση για τους ορεσίβιους. Είναι χαρακτηριστικό, ιδιαίτερο του τόπου και του πολιτισμού τους, που τους διαφοροποιεί από τους κατοίκους της πεδιάδας. Πάντα έτσι ήταν. Άλλους πολιτισμούς γεννά ο κάμπος κι άλλους το βουνό. Και είναι αυτή ακριβώς η διαφορετικότητα που ομορφαίνει τον κόσμο.
- Σε μια χώρα με ανύπαρκτη ειδική πολιτική για τις ορεινές περιοχές της, με ανύπαρκτη φροντίδα και ενίσχυση των ορεινών κοινωνιών, σε μια χώρα που ρουφά τους κατοίκους της στις πόλεις και απογυμνώνει την περιφέρεια και κυρίως τα ορεινά της, έρχεται το «Πρόγραμμα Καλλικράτης», για να «σβήσει» διοικητικά τα βουνά. Την ώρα που άλλες ορεινές χώρες ενδυναμώνουν και θωρακίζουν τα βουνά τους, η Ελλάδα τους γυρίζει ξανά την πλάτη. Κι αν τώρα κάποιοι αντιδρούν, είναι βέβαιο πως στο μέλλον η μνήμη θα ξεθωριάσει.
- Πρόκειται άραγε για ένα ακόμη μέτρο περιορισμού του κοινωνικού κράτους; Αφορά δηλαδή τον περιορισμό της πρόσβασης ακόμα και σε αυτά τα αναιμικά ενισχυτικά προγράμματα, που τώρα δικαιούνται οι ορεινές περιοχές; Θα έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά, λίγα χρόνια μετά, οι χαρακτηρισμένοι μη ορεινοί Δήμοι; Το πενιχρό 9,5% των ορεινών Δήμων θα είναι εξαιρετικά αδύναμο να διεκδικήσει οτιδήποτε.

Ο διοικητικός αποχαρακτηρισμός της ορεινότητας της χώρας μας είναι μια πράξη καταστροφική. Είτε πρόκειται για κραυγαλέα προχειρότητα, είτε, ακόμη χειρότερα, για συνειδητή επιλογή τα αποτελέσματα είναι τα ίδια.

Η σημασία της ορεινότητας της χώρας μας, ως συστατικό στοιχείο της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της, μαζί με το νησιωτικό της χαρακτήρα, αναγνωρίζεται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να υπάρχει ειδική αναφορά στο Σύνταγμα για αυτές: *«Ο κοινός νομοθέτης και η Διοίκηση, όταν δρουν κανονιστικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, μεριμνώντας*

για την ανάπτυξή τους», *Σύνταγμα της Ελλάδας, άρθρο 101, παρ. 4*. Αναφορά μάλιστα στο συγκεκριμένο άρθρο, γίνεται και στην εισαγωγική έκθεση του «Καλλικράτη». Και πως την υλοποιεί; Αποχαρακτηρίζοντας, από ορεινή, πάνω από τη μισή Ελλάδα. Ή ακόμα: Μεριμνά για την ίδρυση Ερευνητικού Ινστιτούτου Νησιωτικής Πολιτικής, το οποίο θα λειτουργεί συμβουλευτικά προς το κράτος σε θέματα χάραξης και άσκησης πολιτικών για τις νησιωτικές περιοχές. Και καλά κάνει. Δεν μεριμνά όμως για να ιδρύσει αντίστοιχο φορέα για τις ορεινές περιοχές. Για τα βουνά σιωπά. Και τα περιθωριοποιεί διπλά.

«*Τα θεμέλιά μου στα βουνά... Μνήμη του λαού μου σε λένε Πίνδο και σε λένε Άθω*» έγραψε ο Ελύτης⁴. Ας μην το ξεχνούν αυτό οι νομοθετούντες.

Απαιτούμε:

- Την άμεση επαναφορά του ορεινού χαρακτήρα σε όλους τους δήμους με ορεινά χαρακτηριστικά, κατά τα κριτήρια της ΕΕ.
- Τη συγκρότηση ειδικής πολιτικής για τις ορεινές περιοχές που πλήττονται διπλά από τη δεινή οικονομική κρίση, με άμεσα μέτρα προστασίας και ενίσχυσης των τοπικών ορεινών κοινωνιών.
- Τον επανασχεδιασμό του αυτοδιοικητικού χάρτη της χώρας με κριτήριο την προστασία και ενίσχυση των ορεινών περιοχών, κατά τη συνταγματική επιταγή.

Υπογράφοντες :

Ανδρέακος Πέτρος, Δήμαρχος Ανατολικής Μάνης

Γιαννόπουλος Γιάννης, Δήμαρχος Γορτυνίας

Ιωσηφίδης Ιωακείμ, Δήμαρχος Αμυνταίου

Καλιαμπάκος Δημήτριος, Καθηγητής Ε.Μ.Π., Συντονιστής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Περιβάλλον και Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών», του Ε.Μ.Π.

Κουτσόπουλος Κωνσταντίνος, Καθηγητής Ε.Μ.Π., Διευθυντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Περιβάλλον και Ανάπτυξη», του Ε.Μ.Π.

Λαζουράς Γιώργος, Δήμαρχος Καλαβρύτων

Μπακογιάννης Κωνσταντίνος, Δήμαρχος Καρπενησίου

Μπαλάσκας Ευάγγελος, Δήμαρχος Κιλκίς

Μπουροδήμος Γιάννης, Δήμαρχος Διρφύων – Μεσσαπίων

---

⁴ *Το Άξιον Εστί*, Οδυσσέας Ελύτης, 1959

Ξουλόγης Βασίλειος, Δήμαρχος Παγγαίου
Παπαθανασίου Γιώργος, Δήμαρχος Δίου – Ολύμπου
Ρόκος Δημήτριος, Ομότιμος Καθηγητής Ε.Μ.Π., Επιστημονικός Υπεύθυνος του
Μετσοβίου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε) του Ε.Μ.Π.
Σιμόπουλος Σίμος, Καθηγητής Ε.Μ.Π., Πρύτανης Ε.Μ.Π.
Χάνος Γεώργιος, Δήμαρχος Σαμοθράκης

Για το γνήσιο των υπογραφών,

Δ. Καλιαμπάκος
Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Κοινοποίηση:

1. Πρόεδρος της Δημοκρατίας
2. Πρωθυπουργός
3. Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων
4. Υποεπιτροπή Νησιωτικών και Ορεινών Περιοχών της Βουλής
5. Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ΠΑ.ΣΟ.Κ.
6. Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος Ν.Δ.
7. Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος Κ.Κ.Ε.
8. Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ΛΑ.Ο.Σ.
9. Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ΣΥ.ΡΙΖ.Α.
10. Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας
11. Ελληνική Στατιστική Αρχή

Στοιχεία επικοινωνίας:

Καθηγητής Δ. Καλιαμπάκος
Ηρώων Πολυτεχνείου 9
Ζωγράφου 15780
τηλ: 2107722211
e-mail: dkal@central.ntua.gr